

ומקדשי תיראו

עמוד שער שלכם - יש מעוצב? כריכה?

בשערי ההר
מאמר מערכת

האם ניתן להתיר כיום להכנס להר הבית?
הרב יצחק יוסף שליט"א הראשון לציון, הרב הראשי לישראל

הכניסה להר הבית - עבירה חמורה שעלולה להביא נזק
11
הרב שלמה משה עמאר שליט"א הראשון לציון, הרב הראשי לירושלים

כניסה להר הבית - זלזול בכבוד ה'
13
הרב שמחה הכהן קוק שליט"א רב העיר רחובות ובית הכנסת החורבה בירושלים

האם אפשר להכנס להר הבית בזמן הזה?
14
הרב שלמה לוי שליט"א ראש כולל ההלכה בישיבת הר עציון וראש ישיבת ההסדר בקרית גת

הדרך הנכונה להתקרב להר הבית ולמקדש
19
הרב ברוך וידר שליט"א ראש ישיבת הכותל

רוממו ה' אלקינו והשתחוּ להר קדשו
27
ר' אלימלך קליין

בצל ההר
7
הדים חוזרים לגליון הקודם

בסתר ההר
31
דעת רבי מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל, הרבי מליובאוויטש, על הכניסה להר הבית

מערכת: הרב איתי הלוי, הרב יהושע ואן דייק, הרב עידו רוזנטל,
הרב עמיחי אליאש, שלומי הכהן.

לתרומות, לתגובות ולקבלת החוברת בדוא"ל:
Moramikdash.org.il | lemoramikdash@gmail.com | 053-2418479

חשבון בנק: בנק 20, סניף 439, מס' חשבון 224880 | בהעברה בנקאית יש לצייין: "עבור מורא-מקדש"

העיטורים נוצרו ע"י SilviaNatalia - Freepik.com

בשערי ההר

מאמר מערכת

”לִמְעַן צִיּוֹן לֹא אֶחְשָׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם לֹא אֶשְׁקוּט” (ישעיה סב, א)

אנו שמחים להגיש בפניכם גיליון שני בסדרת 'ומקדשי תיראו'.

נשאלנו מדוע אנו משקיעים מאמצי הסברה כה רבים בנושא זה של איסור העלייה להר הבית? וכי אין בעיות חמורות יותר? הרי רבים מן הנכנסים להר עושים זאת ממניעים טובים - מתוך כמיהה למקדש או כדי למנוע מהערבים לשלוט בהר, ומדוע נמנע זאת מהם? כמו כן, ישנם גם רבנים בדורנו המתירים לעלות להר וכיצד חולקים אנו על דעתם, וכי אין לנכנסים להר על מה שיסמוכו?

התשובה היא, כי אכן בית המקדש והשאיפה לבניינו תופסים מקום מאוד מרכזי בחיינו. דווקא בשל כך ראוי להשקיע הרבה מאוד מאמצים בבירור נושא זה. יחס לא נכון ולא מכבד להר הבית ומקום המקדש, גם אם הוא בא ממניעים טובים, מהווה בעיה חמורה מאוד, שהרי כאן אנו נוגעים בשורש החיים, בלב, במקום המבטא את פסגת כל שאיפותינו. פגיעה בלב האומה, ואפילו קטנה, עלולה חלילה להסב נזק חמור לכל שיעור הקומה של כלל ישראל (עיין אגרות הראי"ה ב' אגרת תרע"ז). וכבר אמרו חז"ל: "קשה טומאת מקדש וקודשיו מכל עבירות שבתורה" (תוספתא שבועות פ"א ה"ב).

איננו מתיימרים לומר שראויים אנו לחלוק על רבנים חשובים חלילה. באים אנו רק לאחוז בשיפולי גלימתם של רבותינו מרן הרב קוק ובנו הרב צבי יהודה זצ"ל, של רבותינו גדולי הדורות ושל הרבנות הראשית לדורותיה, שאסרו ואוסרים את העלייה להר הבית מכל וכל. גדולים אלה השתמשו במילים חריפות כדי להבהיר מעבר לכל ספק עד כמה הדבר חמור בעיניהם. משפטם כגון "הישמרו נא מהאיסור החמור של הכניסה למקום המקדש והר הבית" (הרב קוק זצ"ל), "בל יהין איש ואשה להיכנס לכל שטח הר הבית" (הרב צבי יהודה זצ"ל), "אין כיום רב בעולם שיכול להתיר עלייה להר הבית" (הרב מרדכי אליהו זצ"ל), "הוא מהאיסורים החמורים הקיים עד ביאת משיח צדקנו" (הרב אברהם שפירא זצ"ל בהחלטת הרבנות הראשית), נאמרו ונכתבו עשרות פעמים על ידי גדולי הדור, ואלה רק מעט מיני ציטוטים רבים. החשיבות העצומה שראו גדולים אלה בבניית היחס הנכון למקום המקדש והחומרה הרבה שראו באיסור העלייה להר בגלל חששות של טומאה - הם שדוחפים אותנו לחזור על הראשונות ולהשמיע את הדברים שדומה שלעתים נשכחים מרוב פשיטותם.

זאת ועוד, שאלת העלייה להר הבית היא ללא ספק שאלה כללית הנוגעת לכלל ישראל כולו. בדיוק בשביל שאלות כאלה הוקמה הרבנות הראשית לישראל. היא ורק היא הסמכות ההלכתית והרוחנית העליונה שאמורה להכריע בשאלות מעין אלו, ובעניין זה עמדת הרבנות ברורה ונחרצת לאסור בתכלית האיסור. הטענה הנשמעת לעתים כי חזון הרבנות הראשית כסמכות עליונה לא מתקיים בפועל ולכן אין חובה לשמוע בקולה - איננה נכונה, איננה מקובלת ואף מסוכנת. טענה זו מבטלת למעשה את סמכותה של הרבנות הראשית והשלכותיה מרחיקות לכת בחומרתן [מחר יבוא מישהו ויטען כי הרבנות הראשית גם אינה הסמכות הבלעדית בענייני גיטין וקידושין].

חיזוק הריבונות והשלטון של עם ישראל במקום הקודש יבוא דווקא מתוך שנדקדק ונזהר בקדושתו ובמעלתו

כמובן שלכתחילה ראוי לדרוש מממשלת ישראל לסגור את הר הבית בפני כל אדם, יהודי כנוכרי, כדי למנוע את חילול השם שנוצר על ידי 'נוכרים המקרקרים בהיכלו'. אך יש לדעת שגם אם דרישה זו לא תתמלא בזמן הקרוב, אין בכך בכדי להתיר עלייה של יהודים להר הבית. אין עבירה יכולה להיות מצווה. מקובלנו כי "לא נהגו נוכרים קלות ראש ובזיון בבית ד' עד שנהגו בו ישראל" (ספר חסידים סימן רט). דווקא השמירה על קדושת ההר וטהרתו, תועיל בחשבון כולל הרבה יותר מאשר פעולות מיידיות, שאף אם יש מי שיטען שעשויות להביא תועלת בטווח הקצר, יוצרות הן נזק בטווח הארוך וגורמות לזלזול של אנשים מעמך בית ישראל במקום הקדוש והיקר לנו מכל.

מתפללים אנו שמתוך קיום מצוות מורא מקדש והזהירות בטהרתו נזכה במהרה בימינו לבניין הבית הגדול והקדוש, ואז נוכל לעלות וליראות כולנו, בקדושה ובטהרה, כאיש אחד בלב אחד.

בימים אלו ראתה אור חוברת בשם "נכון יהיה הר בית ה'". בחוברת זו סוקר המחבר, **הרב אב"י סילבצקי שליט"א**, ר"מ בשיבת מרכז הרב, את היסודות עליהם מסתמכים הנכנסים להר הבית - שיטת הראב"ד, תשובת הרדב"ז, הוראות הרב גורן ועוד - ומראה כי לא ניתן להסתמך עליהם למעשה להתיר כניסה להר, הן מבחינה הלכתית, הן מבחינת מסורת הדורות והן מבחינת העובדות בשטח. בתוך הדברים הוא מברר את שיטת חותנו-זקנו הגר"א שפירא זצ"ל הרב הראשי לישראל וראש ישיבת מרכז הרב, שאליו היה מקורב מאוד בשנותיו האחרונות, שאסר בתוקף את הכניסה להר. ראוי לכל אדם העוסק בנושא להדרש לנאמר בחוברת זו ברצינות בטרם יקבע את דעתו בעניין [ניתן למצוא את החוברת באתר האינטרנט של ישיבת מרכז הרב].

בחוברת שלפנינו, אנו מביאים תשובה שהשיב **הרב יצחק יוסף שליט"א**, הראשון לציון והרב הראשי לישראל, לשאלה ששאלוהו על הכניסה להר. הרב אומר כי לא ניתן לומר כי נושא זה נתון במחלוקת ו'דעבד כמר עבד', מכיון שכל גדולי ישראל בדורות הקודמים הסכימו על האיסור שבדבר. הרב קובל על הנסיונות להציג בפני הציבור כאילו אין כאן כל חשש איסור ואדרבה יש בכך מצוה גדולה, בהסתמך על ציטוטים חלקיים ומגמתיים, שלא כדרכה של תורה.

כמו כן אנו מביאים פסק הלכה שפרסם **הרב שלמה משה עמאר שליט"א**, הראשון לציון ורבה של ירושלים, על תוקף איסור הכניסה להר גם בימים אלה, לנוכח טענות שונות הנשמעות חדשות לבקרים. הרב אומר כי הלהיטות של אנשים מסוימים לאהבת ארץ ישראל מעבירה אותם על דעתם לעבור עבירה שיש בה חשש כרת, ולא רק שהדבר לא יועיל אלא אף יזיק.

פגם במורא מקדש, גם אם הוא נעשה בשגגה או אפילו מתוך כוונה טובה, אינו דבר קל וצדדי שניתן לעבור עליו לסדר היום

מכתב נוסף מאת **הרב שמחה הכהן קוק שליט"א**,

רב העיר רחובות ובית הכנסת החורבה בירושלים, על חומרת איסור הכניסה להר הבית ועל מסורת הדורות בענין. במכתבו אומר הרב כי הכניסה להר הבית היא מן העברות החמורות שיש בהן זלזול בכבוד ה', וכי הדברים הללו היו פשוטים ומוסכמים על כל גדולי הדורות.

הרב שלמה לוי שליט"א, ראש כולל ההלכה בישיבת הר עציון וראש ישיבת ההסדר בקרית גת, שלח לנו מאמר פרי עטו, בו הוא שם דגש על החשש הגדול לכשולון רבים באיסור כרת בכניסה להר, הן בגלל כניסה למקומות האסורים והן בגלל שאיננו בקיאים בטהרה הדרושה לכך. הוא מראה כי חכמי ישראל בכל הדורות, גם הרבה לאחר חתימת הש"ס, נהגו לגדור גדרים להפריש מאיסורים, גם במחיר ויתור על קיום מצוות חשובות. בנוסף הוא טוען כי אין מצוה בכניסה להר כשלעצמה.

אנו מביאים גם את שיחת **הרב ברוך וידר שליט"א**, ראש ישיבת הכותל, העוסק בנושא מורא מקדש ובמקום שהוא צריך לתפוס בחיינו. כשעוסקים במורא מקדש, עוסקים בעצם ביראת ה' שציוה אותנו על יראת המקדש. אדם שנמנע מלהכנס להר לאור הבעייתיות הגדולה שבכך אינו פחות ירא שמים ממי שמורה בכך היתר. בתוך הדברים מביא הרב את דברי הרב אביגדור נבנצל שליט"א כי הכניסה להר הבית אינה מקרבת את הגאולה אלא מרחיקה אותה. הכותל המערבי הוא המקום שכל עם ישראל נושא אליו את עיניו ואת תפילתו, והזלזול בו הוא חמור מאוד.

ר' אלימלך קליין דן במאמרו במצוות מורא מקדש, ומביא את ההשלכות שלה - ההמנעות מכניסה להר שלא לצורך מצוה, וכן התנהגות ביראה. כמו כן הוא מביא מדברי הרמב"ם וספר החינוך כי המורא מן המקדש מתקבל דווקא באמצעות שמירה על הריחוק ממנו. מתוך כך מתבארת מהותם של המורא ושמירת המרחק מדברים מיוחדים בקדושתם, שדוקא הם בונים את היחס הנפשי הנכון אל אותם דברים גדולים.

בגיליון זה אנו פותחים מדור חדש - **בסתר ההר** - ובו נביא בע"ה תעודים היסטוריים כגון כתבי יד, מובאות מעניינות או תמונות, המלמדים על צורת ההתייחסות להר הבית. הפעם נעסוק בדעתו של כ"ק הרבי מליובאוויטש, **רבי מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל**, בענין הכניסה להר.

יהי רצון מלפני שוכן מרומים שישוב וירחם עלינו ועל מקדשו ברחמי הרבים ויבנהו מהרה ויגדל כבודו, ושם נעלה ונראה בחרדת קודש ונעשה לפניו את קורבנות חובותינו, ויגלה כבוד מלכותו עלינו מהרה.

**"אנו חוזרים
ומזהירים... שבל
יהין איש ואישה
להיכנס לכל שטח
הר הבית בלי הבדל
דרך איזה שער
נכנסים בו"**

הרב צבי יהודה
הכהן קוק זצ"ל
[כרוז]

בצל ההר

הדים חוזרים לגליון הקודם

דעת הראשון לציון הגאון הרב מרדכי אליהו זצ"ל בענין כניסה להר הבית

בגיליון הקודם פרסמנו מכתב של שלושה רבנים שהיו מן המקורבים ביותר למרן הראשון לציון הגאון הרב מרדכי אליהו זצ"ל, והעידו על התנגדותו הרבה של מרן הרב אליהו זצ"ל לכניסה להר בימינו.

בעקבות הדברים קיבלנו פניות שמדברי מרן הגר"מ אליהו במכתביו משנות תש"מ-תשמ"ג נשמע שצידד בכניסה למקום מסוים על ההר בכפוף לתנאים מסוימים. לא כאן המקום לדון בכל המקורות שהובאו ולבחון מה בדיוק נאמר בהם ומה לא נאמר. נציין רק כי הגר"מ אליהו זצ"ל מבהיר במפורש כי כל כניסה שהיא תתאפשר רק **"בהסכמת, ובהרשאת, ובהגבלת הרבנות הראשית לישראל"**, וכי **"רצוי לחשוב על בנין בית כנסת במקום המותר לכל הדיעות"**, ובאופן ש**"יהא המקום אטום וסתום ולא תהא יציאה ממנו למקומות האסורים"**. דומה שתנאים אלו רחוקים מלהתקיים בימינו.

אולם בנוסף על האמור, העירונו כי מרן הגר"מ אליהו בעצמו הבהיר את דבריו **בשנת תשס"ח (!)**, סמוך לפטירתו. בשלבי עריכת ספרו שו"ת הרב הראשי תש"ן-תשנ"ג הוסיף הרב בסימן ה' הערה חשובה:

"מועצת הרבנות הראשית בזמנו החליטה, שאסור להכנס כלל להר הבית. היא קבעה שלט מיוחד במקום כדי להודיע לציבור על כך. הסיבה לאיסור זה, כי אין אנו יודעים את הגבולות המדויקים של הר הבית המקודש. אולם לשוטרים ולחיילים השומרים על המקום, מותר להכנס לשם מדין כיבוש, ובזמנו הוצע שלפחות ילכו למקווה לפני כן.

בזמנו הצעתי לבנות בית כנסת, לא בשטח הר הבית ממש אלא מחוץ לחומה, בצד מזרח, במקום גבוה שיראה למרחוק. אבל מאחר והמקום היה שייך לווקף הערבי, ושם היה בית קברות, לא יצא הדבר לפועל. עיין מה שכתבתי בתחומין כרך ג' עמ' 423."

דברים אלו מדברים בעד עצמם.

דעת הגאון הרב דב ליאור שליט"א בענין כניסת נשים להר הבית

בניגוד לנאמר בגיליון הקודם (במהדורתו הראשונה), העירו לנו כי הגר"ד ליאור שליט"א אינו מתיר כלל לנשים להכנס להר הבית, ואפילו לא לכלה ביום חופתה.

האם ניתן להתיר כיום להכנס להר הבית?

הרב יצחק יוסף שליט"א

הראשון לציון, הרב הראשי לישראל

בס"ד, ד חשון תשע"ו

לכבוד היקר והנעלה וכו' ה"ה... ה' ישמרהו ויחייהו.

מכתבו קבלתי, והנני משיב בקצרה, כי בודאי שבאופן כללי בעניני הלכה חלילה לבטל דברי החולקים בהלכה מכל וכל, שהרי כך היא דרכה של תורה זה בונה וזה סותר, וכל שכן אם האמת כדבריהם, שאפילו אם יחלקו על דברי רבותינו עלינו להודות לדבריהם, ועל זה אמרו חכמים הוי מודה על האמת. ועל כן מעולם לא אמרנו על הנוהגים כשיטת הפוסקים החולקים על אחרים כי הם חוטאים, וחלילה לנו לומר כן.

אולם בענין שהעלה מר במכתבו, בדבר הכניסה להר הבית בזמן הזה, שאמרנו שאסור לעלות להר ודחינו מכל וכל דברי המצדדים בזה להיתר שלא כדין.

הנה אנו לא חידשנו בזה כלום, כי רוב ככל גדולי הפוסקים מעתיקי השמועה אשר קדמונו דחו דעה זו בשתי ידיים ובתוקף רב, ובכללם כל הרבנים הראשיים לישראל לדורותיהם, אשר בתוכם

הגאונים רא"ה קוק, ריא"ה הרצוג, רא"י אונטרמן,

רבי אברהם שפירא, ר"מ אליהו ועוד, וכן הגאונים

רבי עזרא עטיה, ר"מ פיינשטיין, ר"י אברמסקי, רש"ז

אורבך, רצי"ה קוק, רש"י זין, ר"ש אלישיב, רא"י

ולדנברג, הגר"ש משאש ועוד רבים, שכולם הביעו

אמרתם הטהורה לאסור איסור מכל וכל להכנס להר

הבית בזה"ז, ומחו ביד הרוצים לעלות בהר מאה

עוכלי בעוכלא.

רוב ככל גדולי הפוסקים מעתיקי

השמועה אשר קדמונו דחו דעה זו

בשתי ידיים ובתוקף רב ומחו ביד

הרוצים לעלות בהר מאה עוכלי בעוכלא

גם הגאון מרן אאמו"ר רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, אשר נודע שמו בכל התבל בכחא דהיתרא

דיליה, אעפ"כ הביע אמרתו בשו"ת יביע אומר ח"ב (יו"ד סימן כו) לאסור ככל דברי הפוסקים הנ"ל.

ומי הוא זה אשר יכניס עצמו לספק איסור כרת, ויגבה לבו בתאוותו לעשות עצמו כמכריע היפך

הוראתם שבקדושה של אותם חכמי ישראל אשר קוטנם עבה ממתנינו.

ועל כן כל דברי הני רבנן המבקשים להתיר העלייה להר הבית על פי הבנתם באיזה טעמים מחודשים, תוך סתירת דברי הגאונים האוסרים, אין להם מקום על פי ההלכה, וכמה דיו השתפך וקולמוסין נשתברו על פתגם דנא, וכמה יגדל הכאב על כי עתה נשאו ראש איזה אינשי להציג מקצת דברי הפוסקים והרדב"ז בפני המון העם דלא ידעו בין טומאה לטהרה, להטעותם בדרך עקלקלה בדבר הלכה, והלא יסוד היסודות בהוראת ההלכה היא העיון הישר בלי נגיעות צדדיות, ובהסתמכות על דברי גדולי חכמי ישראל שקדמונו. ודחיית דבריהם בפשטנות על ידי **ציטוט מקצת מלשונות המקראות והרמב"ם ודברי אגדה, הן הנה עקירת כל יסודות ההלכה, אשר חלילה לאיש ישראל ללכת בדרך זו.**

ותמה אני עליכם, וכי ח"ו לצדוקים היינו לקראים דמינו? עד שתביאו ראיות לדבריכם מתוך דברי הנביאים, צאנה וראנה כמה חרד הרב הראשי הראשון הראי"ה קוק (באגרות, ח"ב סימן רפה) חרדה גדולה על כניסת איש מישראל לשטח הר הבית, עד כי יצא מגדרו הטהור וכתב בזו הלשון: **לבי נמחץ מאד מפני חילול ה' של היותו במקום המקדש, וביותר על מה ששום איש לא העיר אותו שהוא דבר אסור.** ע"כ. ובסוף תשובתו בשו"ת משפט כהן (עניני א"י סי' צו) כתב לאסור הכניסה למקום המקדש בזה"ז, וכפי שהיה מזהיר על זה הרבה במודעות וכרוזים שנתלו בירושלים בשמו, כי כל שטח הר הבית אסור בכניסה בזמנינו. ובסיום תשובתו כתב, כי עד ביאת משיח צדקנו, אז כל ישראל חברים יתאגדו לאגודה אחת לכוין את לבם לאביהם שבשמים, בלא פרץ ובלא יוצאת, בלא שום הריסות גדר ובלא שום חשש איסור של חלול הקודש וטומאת מקדש וקדשיו, כי אם ביראת ה' טהורה ובאמונת אומן בדבר ה' הנאמן לעד, וברוח קדושה וטהרה ובחיי נועם ושלוה רב לכל עם ה' הגוי כולו, העומד להושע בקרוב, בימין ה' רוממה העושה חיל, תשועת עולמים. עכ"ל.

ואוי להם לבריות מעלבונה של תורה, אשר ראינו בדור הזה, כמה העזו לחלק חילוקים בזה מדעתם, לחשוב מחשבות אשר ביסודן אינן מכוונות על פי דרכי התורה, כאילו מפני איזה שיקולים לאומיים וענייני פוליטיקה, יש להקל לעלות בהר.

ובאמת כי אין חדש תחת השמש, וכבר בזמנו העירו להראי"ה קוק כי מצד כבוד האומה מן הראוי להקל בזה באיזה אופנים, ועל זה השיב הראי"ה באגרתו (ה"ד בספר מלכי בקדוש ח"ד) בזה"ל: ולענין כבוד האומה, לעניות דעתי יותר היה כבוד הכלל ניכר, אם נשתדל שימסרו בידינו בדרך קנין את החצרות הסמוכות להכותל הקדוש ועל מקומם נבנה בית כנסת אחת מפוארה וכו'. ע"ש.

ומה שעלה במחשבה כאילו בכניסה להר הבית תבענה שפתינו תהלה ודרישה לבית חיינו, ובלא זה נראים אנו כאילו ח"ו אין דורש לציון, הנה **אדרבה, בכניסתם למקום הר הבית המה**

מביאים לידי קלקול גדול בכל ישוב הארץ, וכמו שכתב הראי"ה קוק בסוף מכתבו הנ"ל בזו הלשון: כי פגימה אחת בקדושת מקום בית חיינו עולה לנו מליונים של ישובים מעשיים. וכן מבואר במדרש (תנחומא ויקרא סי' ח), כך שנה רבי חייא הגדול, כשם ששמירת שבת לעולם, כך מוראת מקדש לעולם, ושלמה צווח "מקום המשפט שמה הרשע", שלמה היה צופה היאך הרשעים מעוותין במקדש, אמר שלמה מקום שהיו סנהדרין יושבין ודינין דיני נפשות ודיני ממונות ודיני מכות ודיני טמאות וטהרות, משקצין בו, ראה מה נעשה בסופו, "על הר ציון ששם שועלים הלכו בו".

כמה יגדל הכאב על כי עתה נשאו ראש איזה אינשי להציג מקצת דברי הפוסקים והרדב"ז בפני המון העם דלא ידעו בין טומאה לטהרה, להטעותם בדרך עקלקלה בדבר הלכה

על כן אדרבה, **בבקשינו למהר ביאת משיח צדקינו וגאולתינו השלימה בבנין אריאל, עלינו להזהר במשנה זהירות מכל כניסה להר הבית,** ובפרט דאף למטונייכו, הלא מאחר ויש מישראל שומרי תורה הבאים להר הבית, דבר זה מביא למכשול גדול כאשר עינינו הרואות, שנכנסים שם רבים מישראל, ובהם תיירים רבים, מבלי טבילה וטהרה, זה בא במקלו וזה בא באפונדתו, ונכשלים בכמה איסורים מן התורה מלבד חומר איסור כרת שבכניסה לשטחי המקדש, אשר כבר נתבאר בדברי הפוסקים והמחקר כי אי אפשר לשערם באופן ברור על פי דברי רבותינו.

וכבר מאות בשנים שלא העז שום אדם להכנס לכל שטח הר הבית, וכמבואר בספר חסידים (סימן תר"ל), וכן בדברי הראב"ד בסדר הקבלה, שהיו ישראל נזהרים מכניסה לכל שטח הר הבית. **וכן במאות השנים האחרונות, בזמנים ששכנו כבוד בירושלים גדולי גאוני הספרדים, נהגו הכל לאסור הכניסה לשטחי הר הבית,** כדמוכח במישור מדבריהם בכמה מקומות, לא עת האסף. ועל דבר מה שהעלת על דל שפתך האפשרות להקמת בית המקדש בזה"ז, הנה הדברים נדחו לגמרי מן ההלכה, ואין לזה שייכות ללשונות הרמב"ם שהזכרת, ומוטב שלא לישא וליתן עוד בדבר זה, לבל יאמרו שמא יש איזה צד להקל בדבר, רק מצוה לפרסם כי הסכמת הפוסקים אשר מימיהם אנו שותים מקנקנם וכדם שאל לנו לפעול בענין זה מאומה עד כי יבוא שלה ולו יקרה עמים.

וה' יתברך יזכנו לראות בהרמת קרנינו, וילמדו תועים בינה, ונזכה לראות בנחמת ציון ובבנין ירושלים ובית הבחירה, ושם נעלה ונראה ונשתחוה בב"א.

הכניסה להר הבית - עבירה חמורה שעלולה להביא נזק

הרב שלמה משה עמאר שליט"א

הראשון לציון, הרב הראשי לירושלים

Shlomo Moshe Amar
Rishon Lezion
Chief Rabbi Of Jerusalem

שלמה משה עמאר
הראשון לציון
הרב הראשי לירושלים

בעה"ת"ש, ברביעי בשבת עשרה ימים באב התשע"ז

פסק הלכה

רבים שואלים על דבר הכניסה להר הבית בימינו. וברור שלא השתנתה ההלכה כלל. והן אמת שכבר פירסמתי דעתי לאסור בזה בכל תוקף גם בכתב וגם בעל פה, וגם בהודעות לצבור הרחב, וכן החלטנו ברבנות הראשית ופירסמנו עוד בכהונתי כרב ראשי לישראל. וכל מבקש דבר אמת יודע היטב שכל גדולי הדור מכל החוגים והעדות, שלפנינו ולפני פנינו, אסרו את הכניסה להר הבית באיסור מוחלט. אלא שיש בדורנו אנשים שהלהיטות באהבת ארץ ישראל, מעבירה אותם על דעתם, עד שקל בעיניהם לעבור עבירה כל כך חמורה שיש בה חשש "כרת", והעיקר שלא להרפות באחיזתנו במקום הקדוש ביותר לעם ישראל. והגיעו לידי כך לפרסם שמות של רבנים מהאסורים בזה בכל תוקף, והם מטעים את הצבור שכאילו גם רבנים אלו ואלו מתירים, ודי בזה. וזאת לדעת ששמירת המקום הזה אכן היא חשובה ביותר לכל עם ישראל, ואיני יכול להעלות על דעתי שיש יהודי שמקל ראש בזה, אלא שהעברה החמורה הזאת לא רק שלא תועיל, אלא עלולה ח"ו להרחיק. גורל עם ישראל וארץ ישראל ובפרט מקום מקדשנו הוא ביד ה', וקרוב לאלפים שנות גלות נשמר המקום ע"י ה' יתברך עד בא עת לחננה, ולא הכניסה למקום היא שתשמור את אחיזתנו במקום הקודש שעיני כל יהודי נשואות אליו.

כמה הצטערתי שמפרסמים כי רבים עלו למקום ורטטו מקום הקדש, וברור שרובם מתוך חסרון ידיעת ההלכה לאמיתה.

ועל כן אני שוב ומדגיש: שאסור באיסור חמור להיכנס להר הבית, ועלולים להכשל באיסור כרת רח"ל. ושומר נפשו יסור וירחק, ובזכות שמירת מצוות ה' וקדושת המקום נזכה להתגלות משיחנו ובנין מקדשנו בב"א.

מייחל ומצפה לישועת ה' ברחמים,

שלמה משה עמאר

שלמה משה עמאר

הראשון לציון

הרב הראשי לירושלים

**"אחינו היקרים
הבאים לעיר
קדשנו ירושלים...
הישמרו נא
מהאיסור החמור
של הכניסה
למקום המקדש
והר הבית"**

הרב אברהם יצחק
הכהן קוק זצ"ל
[כרוז]

כניסה להר הבית - זלזול בכבוד ה'

הרב שמחה הכהן קוק שליט"א

רב העיר רחובות ובית הכנסת החורבה בירושלים

RABBI SIMCHA HACHOEN KOOK
CHIEF RABBI OF REHOVOT
RABBI OF HURVA SYNAGOGUE JERUSALEM

הרב שמחה הכהן קוק
רב ראשי ואב"ד רחובות
רב בית הכנסת החורבה בעיה"ק ירושלים ת"ו

ב"ה, יום ימי בין המצרים תשע"ז
DATE _____

יחד עם כל הכלל כולו הננו נמצאים בימים אלה באבל הגדול על חורבן בית קדשינו ותפארתנו ומרבים בתפילה כי יגלה השי"ת כבוד מלכותו עלינו מהרה. ובמה שניזהר אנחנו באיסורים החמורים של זלזול בכבוד השי"ת תגדל זכותנו שישב השי"ת שבותנו ויגלה כבוד מלכותו עלינו מהרה.

ומן העברות החמורות שיש בהן זלזול בכבוד השי"ת הוא באיסור הגדול מאוד של כניסה בזמן הזה למקום הר הבית כולו, ומנעורי ועד עתה זכיתי וגדלתי בירושלים עיר קדשינו ותפארתנו בקרב גדולי התורה היראה והחסידות שהיו ספוגים באהבת וחבת הקדש לארצינו הק', וידענו מהם גדול חומר האיסור הנורא זה של כניסה להר הבית שיש בו זלזול בכבוד השי"ת ומקום משכן כבודו, ובזה גורמים חלילה להרחיק מאתנו את ימי גאולתנו ופדות נפשנו ומקלקלים את זכותנו שתתקבלנה תפילותינו להחזרת שכינתו ית' לתוכנו.

ואף שהדברים הללו פשוטים ומוסכמים אצל כל גדולי הדורות מקדמת דנה ועד עתה התעוררתי לזה עתה ביום הזכרון לפטירת אאמ"ר זצ"ל אשר שמענו ממנו כה רבות על החומר הגדול של איסור זה ולעורר שהעוברים עליו הנם מחללי כבוד השי"ת מקום שכינתו ותורתו.

ובזכות השמירה על כבוד השי"ת ומקום קדשו באי כניסה להר הבית בזמן הזה נזכה כי במהרה יזכנו השי"ת לראות בשובו אל נוהו וישיב כהנים לעבודתם ולויים לשירם ולזימרם וישראל לנויהם.

בברכת כהנים באהבה

שמחה הכהן קוק

האם אפשר להכנס להר הבית בזמן הזה?

הרב שלמה לוי שליט"א

ראש כולל ההלכה בישיבת הר עציון וראש ישיבת ההסדר בקרית גת

התבקשתי לכתוב את עמדתי בקשר לעליה להר הבית. הנושא ארוך ומורכב, אך בשורה התחתונה אני אכן נמנה עם המתנגדים לעליה להר הבית במצב הנוכחי. כדי להסביר את הדברים בקיצור אשתמש בדרך של שאלות ותשובות.

א. האם יש איסור הלכתי לעלות להר לאחר טבילה ולימוד כל ההלכות?

האוסרים מדברים על איסורים רבים¹. אזכיר שתי בעיות.

הסיבה הראשונה - שהיא בעיני הסיבה העיקרית שמכריעה את הכף - היא שהעליה להר על פי הדין תלויה בהתקיימות תנאים רבים. אין לי ספק שאם נתיר אותה, רבים מאד יכשלו ויעלו בלי ההכנה הראויה או ינהגו שלא כראוי בזמן הביקור, ונמצאנו מכשילים את הרבים. הדרך היחידה למנוע את זה היא באמצעות איסור גורף.

תורתנו הקדושה מלאה באיסורים מסוג זה בכל תחומי ההלכה - לא תוקעים בשופר בראש השנה שחל בשבת ולא נוטלים לולב בסוכות שחל בשבת ועוד ועוד, כלומר מוותרים על מצוות חשובות ביותר על מנת למנוע מכשול. כל שכן לגבי עליה להר שאינה מצוה מוגדרת.

לו זכינו, מיד לאחר מלחמת ששת הימים היו מיישרים את השטח ונועלים אותו. עם זאת, באופן שהעליה נעשית היום, לענ"ד הדבר רק מגביר את הביזיון

כבר כיום, למרות שהרבנות הראשית ורוב הרבנים אוסרים לעלות, ושומרי המצוות העולים הם קבוצה קטנה יחסית שמודעת להלכות, אוכל להעיד על אנשים שנכשלים בכל מיני איסורים. לאחרונה ראיתי תמונה של אחד מחשובי העולים, בעל זקן ארוך, המדבר בחופשיות בטלפון שיחות חולין על הר הבית, דבר שאפילו בבית כנסת הוא איסור חמור ביותר. האם זה מורא מקדש? !ניתן רק לשער מה יקרה אם נתיר להמון בית ישראל לעלות. הטענה שניתן לשים שם שלטים ולהעמיד משגיחים היא כמובן הלכתא למשיחא; כיום

1 עיין במשפט כהן ס"י צו שהביא סיבות נוספות כגון מורא מקדש ומהרה יבנה המקדש. סיבות אלו ונוספות הביא הציץ אליעזר.

אין אפשרות לעשות דברים כאלה, והעולים לשם נכשלים באיסורים.

ב. וכי יש לנו סמכות לגזור גזרות חדשות?

פוסקים רבים וחשובים, כולל הגאון רבי צבי פסח פרנק זצ"ל, רבה של ירושלים, כותבים שזו גזרה ישנה כבר מזמן ר"ע ברטנורא והכפתור ופרח. העובדה היא שהיישוב היהודי בירושלים זה מאות שנים - מאז הפר"ח והחיד"א והאור החיים הקדוש וכו' וכן ר' שמואל סלנט והמהרי"ל דיסקין והרב טוקצ'ינסקי וכל גדולי הדור ההוא ואחריו - נמנעו מלעלות להר הבית. התומכים בעליה מוצאים פה ושם עדויות על עליות של רבנים אולם חלק מהעדויות שנויות במחלוקת ובכל אופן ברור שמדובר על חריגים. יהודים חיו בירושלים מאות שנים ולא עלו. הטענה שהדבר נבע רק מאיסור השלטונות אינה משכנעת.

יתר על כן, ברור לי שיש לנו אפשרות לחדש גזרות לאפרושי מאיסורא כאשר יש צורך ציבורי והסכמה רחבה וכפי שהאריכו בזה במקומות רבים. לדוגמה - קטניות לא נאסרו בגמ' ואנו נוהגים בהן איסור, וכמו כן איש בדורנו אינו רוכב על אופניים בשבת. כדי להמחיש את הענין, הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל שכותב במקומות רבים שאין לגזור גזרות חדשות כותב בענין זה (יביע אומר ה - יו"ד כו): "וכעת כבר נמנו וגזרו והסכימו גדולי הדור בכל תוקף לגדור גדר ולהזהיר באזהרה חמורה לבל יהיין שום אדם להכנס לשטח הר הבית, עד כי יבא שילה, שאז יקויים בנו: 'וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם', ושומע לנו ישכון בטח. והשי"ת יחיש לגאלינו גאולה שלמה נכון יהיה בית ה' בראש הרים ואפריון על מכוני ישב. וישראל נושע בה' תשועת עולמים. אמן."

מכיון שאין אפשרות לקיים תורה ללא חכמים שבכל דור, כאשר יש הסכמה גורפת של הגדולים מכל החוגים - אשכנזים וספרדים, חסידים וליטאים, חרדים וציונים - יש לה תוקף הלכתי מחייב.

הסיבה השנייה - כותב הציץ אליעזר (ח"י סימן א): "...גזרו על עמי הארץ שיהיו כזבין לכל דבריהם, וכיון שאנו בזה"ז אין אנו נזהרין בטומאה וטהרה ואין אנו בקיאים בזה הרי אנו כעמי הארץ שלהם ויש לנו דין זבין, ועוד חשו למ"ד דמחוסר כפורים דזב כזב דמי וא"כ יש ספק איסור דאורייתא אף אם יטבול ויעריב שמשו עיי"ש, ויוצא לנו איפוא דלפי זה אין בזמננו אליבא דכולי עלמא דרך של טהרה שיוכלו ליכנס לשטח הר הבית".

נראה שדברי הציץ אליעזר בנויים על הגמרא בברכות דף מז, ב: "תנו רבנן: איזהו עם הארץ? ... אחרים אומרים: אפילו קרא ושנה ולא שמש תלמידי חכמים הרי זה עם הארץ. אמר רב הונא: הלכה כאחרים". ברור שאין לנו שום מסורת כיצד בפועל הרחיקו עצמם מחשש טומאה ואם כן לענין זה אנו כעמי הארץ.

לחיזוק טענה זו אביא את דברי המשנה ברורה בסימן תנז ס"ק כא בענין אכילת חלה בחוץ לארץ, נושא שהוא מבחינה הלכתית הרבה הרבה פחות חמור מעליה להר הבית (שהרי חלת חו"ל היא רק מדרבנן): "...וטוב ליזהר שיאכל מיד אחר טבילתו ולא יטיל מים בין טבילה לאכילה שמא יטיל מים חלוקים או עכורים שיש בהן חשש קרי ויהא אסור לאכול חלה זו עד שיחזור ויטבול". לא מצאנו הוראה כזו לעולים להר.

הוכחה לדבר מדין פולטת שכבת זרע - אנחנו מרחיקים אשה מבעלה לחמישה ימים שמא תפלוט שכבת זרע ולא תספור את הנקיים כראוי, כלומר - מחשש איסור משלמים מחיר עצום שהרי ידוע שההלכה מתייחסת בחומרא רבה להרחקת אישה מבעלה. אגב, גם גזרה זו אינה מפורשת בגמרא ולמרות זאת נפסקה בשו"ע.

ג. האם יש חשיבות מיוחדת לתפילה בהר הבית?

ברור שמקום המקדש הוא המקום הנבחר לעבודה ולתפילה, ובית המקדש נקרא 'בית תפילה'. ברם, המקובל בידינו מחז"ל ועד לאחרונים הוא שלאחר החורבן השכינה גלתה ומקום התפילה הראוי ביותר הוא הכותל המערבי - "אמר ר' אחא: לעולם אין השכינה זזה מכותל מערבי שנאמר (שיר השירים ב) 'הנה זה עומד אחר כתלנו'" (שמות רבה). וכך כותב בעל ה'לשם' כשהוא עוסק בהשראת השכינה (שערי הלשם תנ"ז): "כי הנה בבית קודשי הקודשים וכן גם עתה בכותל המערבי הנה שם שורה אלקותו ממש..." והוא חוזר על כך מספר פעמים.

אני סבור שמי שלא בוכה כל לילה בתיקון חצות לא יכול לבוא בטענה של חוסר דרישת ציון

ד. 'ציון היא, דורש אין לה' - האם איננו מצווים לעלות להר כדי לדרוש את ציון?

דרישת ציון היא מהיסודות של חיינו ושל עבודת ה' שלנו. חובה זו נמצאת בסימן הראשון של השו"ע. ברם, הביטוי של זה בכל הדורות מאז הבית יוסף ועד לרב קוק, הרב צבי יהודה ורבי שלמה זלמן אויערבך הוא להיות מיצר על החורבן ולומר תיקון חצות ושאר דברים. אני סבור שמי שלא בוכה כל לילה בתיקון חצות לא יכול לבוא בטענה של חוסר דרישת ציון.

ה. האם המצב הזה אינו גורם לביזיון הר הבית מקדשנו?

בעוונותינו הרבים, אכן 'שועלים הלכו בו' והביזיון נורא. לו זכינו, מיד לאחר מלחמת ששת הימים היו מיישרים את השטח ונועלים אותו (אגב, ממשלת ישראל דנה אז בהצעה כזו מתוך הנחה שמה שנעשה תוך כדי לחימה יתקבל יותר בהבנה). עם זאת, באופן שהעליה נעשית היום, לענ"ד הדבר רק מגביר את הביזיון.

עיין במשפט כהן סימן צו, שם מסביר הרב באריכות ובמילים הנוגעות ללב שההימנעות מלהיכנס היא הביטוי הנכון והיחידי של מורא המקדש וכבודו.

ו. האם נכון לחפש כל דרך כדי להתיר ולעלות אפילו כיחידים?

ראשית עלי להדגיש שאין שום מצוה לעלות להר הבית.

שנית, אני מאמין גדול שתהליך שיבת ציון שאנו נמצאים בו הוא גאולה ואומר הלל בברכה, אך עם זאת יש ללא ספק דברים שבמהותם יונקים את כוחם מהציבור ותלויים ברצון הציבור כולו או רובו. דוגמה לדבר, הניסיונות הכושלים להקים סנהדרין. הסנהדרין אינה ענין ליחידים כי היא צריכה לייצג את כוח הציבור כולו. נתאר לעצמנו שהיו מקימים סנהדרין - איזה ביזיון היה בכך שהציבור ברובו לא נשמע לה, ואולי היא עצמה כפופה להחלטות הבג"ץ?

גם הר הבית הוא נושא כללי - "תל תלפיות" - "תל שכל פיות פונים בו" (ברכות ל, א), שתפקידו לאחד את עם ישראל ולא להפוך לסלע מחלוקת ולשק חטות של ציבור גדול. איני רואה שום דרך לקדם משהו בהר הבית במעשים שאינם נתמכים על ידי הממשלה ורוב הציבור.

המחשבה שעליה של יחידים תביא גאולה עלולה לגרום לטעויות חמורות. די אם נזכיר את המחתרת היהודית שתכננה לפוצץ את המסגד מתוך מחשבה שזה מה שיוריד את בית המקדש מהשמיים.

ז. מתי נוכל בע"ה לעלות?

אני מעריך שלצורך כך דרושה חזרה בתשובה ורצון של רוב העם ואולי יש צורך גם בנביא.

אסיים בציטוט התשובה של הרב קוק במשפט כהן לשאלה זו:

"וכאשר החל קצת אור צמיחת ישועה להגלות, בחסדי ד' המרובים, כן יוסיף לנו צור ישראל ב"ה את אור חסדו ואמתו ויגלה לנו את אור גאולתו השלמה ויביא לנו במהרה את גואלנו האמתי גואל צדק משיח צדקנו, ויקיים מהרה את כל דברי עבדיו הנביאים, ויבנה בית המקדש במהרה בימינו בכבודו והדרת קדושתו, כשישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב לבשר לנו את בשורת הגאולה, וירום קרן משיחו בגילוי שכינתו לעיני כל בשר, ואז יבנה כמו רמים מקדשו בארץ יסדה לעולם, וכל ממלכות הארץ ויושבי תבל יודו לשם ד' כי יראו עין בעין את דבר ד' הנאמן בהתקיימו בכל מלואו, ואז תצא מציון תשועה לכל אפסי ארץ, ויתגלו לנו כל המקורות של הטהרה הגמורה, ולא תהי' שום מניעה בעולם מצד כל מכשירי הטהרה והקדושה, וכל מכשירי החכמה והבינה והקדושה והנבואה הנדרשים לבנין בית אלקינו בכל יפעת קדושתו.

ועד אז כל ישראל חברים יתאגדו לאגודה אחת לכוין את לבם לאביהם שבשמים, בלא פרץ ובלא יוצאת, בלא שום הריסות גדר ובלא שום חשש איסור של חלול הקודש וטומאת מקדש וקדשיו, כי אם ביראת ד' טהורה ובאמונת אומן בדבר ד' הנאמן לעד, וברוח קדושה וטהרה ובחיי נועם ושלוש רב לכל עם ד' הגוי כולו, העומד להושע בקרוב, בימין ד' רוממה העושה חיל, תשועת עולמים".

**"לנוכח ההזנחה בימינו
הננו לחזור ולהזהיר ששום
דבר לא השתנה והאיסור
החמור במקומו עומד
בכל שטח הר הבית, וד'
יראנו ישועתו בקרוב"**

הרב עובדיה יוסף | הרב אברהם אלקנה
שפירא | הרב מרדכי אליהו | הרב אליהו
בקשי דורון | הרב שלמה עמאר | הרב
יצחק יוסף | הרב דוד לאו
[כרוז משנת תשס"ד שהוחתם שוב]

הדרך הנכונה להתקרב להר הבית ולמקדש

הרב ברוך וידר שליט"א

ראש ישיבת הכותל

מתוך שיחה שנמסרה בישיבה, י' כסלו ה'תשע"ה

הקדמה

באגרת כ"ז כותב מרן הרב זצ"ל: "הנני כותב לא מפני שיש לי כח לכתוב אלא מפני שכבר אין בי כח לדום" ובהמשך דבריו שם הוא כותב: "המצב שלנו הוא כל כך איום ודוקר, עד שלא יתן מנוח ללב. אנחנו מוכרחים לדבר כעת דברים דוקא אמיצים, דוקא חזקים וגדולים".

דרכי היא לשתוק ולא להכנס למחלוקות, אך מכיוון שישנם דברים אשר הולכים ומתפרסמים, ואולי אף יוצאים מהפרופורציה המתאימה, אי אפשר לדום. איני מתיימר להקיף כאן את כל הנושא הענק והחשוב הזה, רק אומר ראשי דברים, בכדי לקיים את מה שנראה בעיניי כחובה בעת הזאת.

מצוות ומקדשי תיראו

פסק הרמב"ם בפרק ז מהלכות בית הבחירה הלכה א: "מצוות עשה ליראה מן המקדש שנאמר 'ומקדשי תיראו' ולא מן המקדש אתה ירא, אלא ממני שציווה על יראתו". הרב טוקצ'נסקי² מסביר שכוונת הדברים היא, שאנו מתייחסים אל המקום ומכבדים אותו כקדוש לא משום שאנו קידשנו אותו או מפאת שהוא קדוש מצד עצמו; אנו יראים מן המקום משום ששכינה שורה בו, וכלשונו של הרמב"ם שאנו יראים "ממי שציווה על יראתו". כלומר: כשעוסקים אנו במצוות מורא מקדש, אנו עוסקים בעצם ביראת הקב"ה, שציווה אותנו על יראת המקדש.

בהמשך הדברים (הלכה ב) כותב הרמב"ם את הלכות מורא מקדש: "לא יכנס אדם להר הבית במקלו... לא יכנס לו אלא לדבר מצווה". והדברים דורשים לימוד - מהי משמעותו של מורא המקדש שאנו מצווים עליו מדאורייתא.

את המושג 'מורא' אנו מכירים ביחס לדבר שהוא קרוב יותר אלינו: אב ואם. ישנן הלכות כיבוד אב ואם שאותן מקיימים על ידי קום ועשה, וישנן הלכות מורא אב ואם שאותן מקיימים בלא

תעשה. כלומר: מורא הוא הצד של היראה, והיראה הזו היא הרחקה שיש בה קירוב, יראה שיש בה אהבה, יראה שנובעת מתוך כבוד.

דרך ההוראה הכבושה בישראל ביחס למקדש

ישנה תשובה של מרן הרב זצ"ל בשו"ת משפט כהן (סימן צו עמ' קפב), תשובה ארוכה המצריכה לימוד גדול, העוסקת בענין "קדושת מקום מקדשינו בזמן הזה".

בפסקה הראשונה שם מלמד אותנו הרב את היחס אל הדברים: "על פי דרך ההוראה הכבושה בישראל, נחשב כל דבר, שנשאר בלא הכרעה אצל הדורות הקדמונים, ביחוד בדבר שלהאוסרים הוא איסור דאורייתא ודאי, ובפרט איסור חמור של חיוב כרת, לספק גמור ששום אדם אינו רשאי להקל בו, אפילו אם לא היה חומר האיסור ידוע ומתפשט בישראל. ובפרט בנדון דידן, שכמה וכמה דורות עברו שנמסרה לנו הקבלה הקבועה שמחזיקים בדעת האוסרים".

בוודאי שיש מחלוקות במיקומו של מקום המקדש, ומתוך כך יש ספקות על מיקום הקדושה של מחנה שכינה, שכניסה אליו מחייבת כרת באופן נחרץ, ומכיוון שכך, כיצד אפשר לא להיזהר בדבר?!

בהמשך, לגבי השאלה הראשונה והבסיסית, האם הקדושה של המקום היא נצחית, מה שמקובל כמחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד, אומר הרב: "אנחנו

הולכים עם מה שיראים וחרדים כל עדת ישראל להכנס למקום המקדש מפני הטומאה. בודאי אין זה מן המדה כלל, לקום עכשיו בזמן הזה ולאמר שנמצאה ההכרעה להקל בזה, ולא היה עולה על הדעת שאיזה בן תורה, יהיה מי שיהיה, יעשה כזאת. אבל מאחר שנהיה מה שלא פללנו, שיש מתפארים להכריע כדעת הראב"ד, וכתנאים הסוברים שקדושה ראשונה של המקדש לא קדשה לעתיד לבוא... אם יוכרע כן שוב הותר הדבר להכנס למקום המקדש כל ערל וכל טמא בלא שום מעצור. מצד דין תורתנו הקדושה, מוכרחים אנחנו לברר בפרטיות את הצדדים השונים של כל מציאות אפשרות ההכרעה בהלכה חמורה זו". כלומר: לא נכון לקום בזמן הזה ולומר שאפשר להכריע להקל, שמצאנו דרך לשנות עכשיו ממה שהיה תמיד, ואף תלמיד חכם בדורנו לא יכול לומר דבר כזה. אמנם, בכדי שלא יבואו היום בני תורה ויגידו שאפשר להקל בעניין, וזה יגרום לכך שכל אחד, אפילו טמא, יעלה להר בלא מורא המקדש, צריך לברר את הסוגיה עד הסוף. לדאבוננו, דברי הרב זצ"ל מתקיימים לעינינו, ויש שבאים ומערערים על הפסק העומד בכל הדורות.

לדוגמה, בחוברת זרעים של בני עקיבא מהשבת האחרונה, שבת ארגון, יש מאמר שכיוונו דוחף לעליה אל הר הבית ובתוכו דברים נוראים, נאמר שם למשל שיש כאלה שאומרים שלא צריך טבילה בכדי לעלות להר, שהרי זו מצוות כיבוש, ועוד גיבובי דברים בענייני כרת או ספק כרת. זה דבר נורא - מי שלא למד ולא שנה אינו יכול לבוא ולומר דברים בעניין שהוא ספק כרת. והרי זה בדיוק מה שהרב זצ"ל התריע עליו, והננו רואים כיצד הדברים של הרב זצ"ל הולכים ומתקיימים לעינינו.

הדין נובע מגדלות הדור

צריך להקדים לנושא את ההבנה, שאנו זוכים לחיות בדור גדול, דור הגאולה, ובודאי שהכל נובע מגדלות נשמה של הדור הזה. בפרט בציבור שלנו, המתחנך לכלליות ולאכפתיות מעם ישראל, יש תלמידי חכמים ויש בחורים אידאליסטים אשר דבר עם ישראל נוגע בלבבם. יסלח לי מי שאפגע בו, אבל מי שלא מעניין אותו ולא אכפת לו מה קורה מסביבו, צריך לעשות את התשובה הכי גדולה. אדם שלא מטרידה אותו הדילמה האם לעלות להר הבית בעת הזו, והוא חי לו את החיים שלו ומתעניין חלילה בדברים שוליים, צריך לבדוק את עצמו היטב היטב.

יהודי אחד אמר לרב נבנצל: אני רוצה להכנס להר כדי לקרב את הגאולה. אמר לו הרב נבנצל: תאמין לי שאתה מרחיק את הגאולה ולא מקרב אותה

חשוב לי שהדברים יובנו בצורה הנכונה - אותם אנשים שעולים להר, עושים זאת מתוך אהבת ישראל ואהבת הארץ, וכן מתוך אהבת ירושלים ואהבת המקדש המתפרצת, אבל צריך להיזהר שלא תהיה התפרצות של אהבה שלא במקום, חלילה כמו נדב ואביהוא. בודאי שאדם שיש בו אהבת ה', ואהבת ישראל, ומתפלל כראוי, היה רוצה לעלות בהר ה', לא פחות מאדם שעולה בפועל. אבל מאידך, כפי שפתחנו, אנו מצווים על מורא מקדש.

עומדת בפנינו שאלה עצומה, כיצד מכריעים בשאלה הגדולה הזאת?

דעת גדולי ישראל

נראה לי, שכאן לימדנו מרן הרב זצ"ל כיצד נוהגים. התשובה היא, שנוהגים בכפיפות קומה כלפי הדורות הקודמים שעברו, כלפי גדולי ישראל שהיו, שהם בודאי גדולים מאתנו.

כאשר נשאל מורינו הרב נבנצל שליט"א בשנת תשס"ד על ידי תלמיד חכם אחד בנושא, הוא כתב כך: "בנוגע לעליה להר הבית, עלי להקדים שהפניה אלי היא חסרת ערך כמעט... אני בס"ד פוסק בשאלות פרטיות, כגון סכין חלבי שנפלה לתוך תבשיל בשרי וכדו', אבל השאלה היא כלל ישראלית. ואם תשאלו למה חתמתי על הכרוז? חתימה זו אינה פסק אלא לכבד פסק קיים ועומד של גדולי ישראל."

בהמשך הדברים מספר הרב נבנצל: "יכולני להעיד בעצמי שהנושא של דרישת ציון אינו זר לי לחלוטין" - איני יודע מי עוד נותן מידי שבוע, כבר עשרות בשנים, שיעור בהלכות בית הבחירה - והוא מספר שהוא הלך עם הרב צבי פסח פרנק זצ"ל אל הרב צבי יהודה זצ"ל, ו"הרצי"ה בשיחה הנ"ל אמר שלדעתו לא הגיע הזמן לכך, וזה היה אחרי כח אייר תשכ"ז. זאת אומרת, אומר הרב נבנצל שליט"א, שהרצי"ה לא ראה בנושא הזה של כיבוש ירושלים מפנה ביחס להר הבית. ישנם כרוזים שהתפרסמו, ובהם האיסור לעלות להר הבית. אקרא מקצת מהכרוזים, וחלק משמות החתומים עליהם:

"אחינו היקרים, הבאים לעיר קדשנו ירושלים מקרוב ומרחוק, הישמרו מהאיסור החמור של הכניסה למקום המקדש והר הבית". על הדברים חתומים: הרב שמואל סלנט, המהרי"ל דיסקין, האדר"ת

- הרב אליהו דוד רבינוביץ' תאומים, הרב אברהם יצחק הכהן קוק, הרב טוק'צינסקי, הרב צבי פסח פרנק, הרב וולדנברג בעל הציץ אליעזר... ועוד גדולים רבים.

באלול תשכ"ז, אחרי כיבוש ירושלים, יצא שוב מסמך חשוב: "אנו חוזרים ומזהירים לכל אחינו בני" על מה שהוזהרנו מכבר שבל יהין איש ואשה להיכנס לכל שטח הר הבית בלי הבדל דרך איזה שער נכנסים בו, ומלבד עצם הזהירות מאסור חמור זה של פגיעה בטהרת מקום הקודש והמקדש, יש בו מצווה של מורא מקדש ושמירתו". והחתומים עליו: הרב שלמה זלמן אוירבך, הרב יוסף שלום אלישיב, הרב צבי יהודה הכהן קוק, הרב שטרנבוך, הרב שאול ישראלי, הרב שלמה יוסף זוין, הרב רפאל קוק (רבה של טבריה, חותנו של מו"ר הרב יעקב כץ שליט"א ואביו של הרב שמחה קוק שליט"א) ועוד גדולים.

ושוב, באב תשס"ד: "לאור ההזנחה בימינו, הננו לחזור ולהזהיר שיש דבר לא השתנה והאיסור החמור במקומו עומד בכל שטח הר הבית וה' יראנו ישועתו בקרוב". ועל הדברים חתומים: הרב עובדיה יוסף, הרב אברהם אלקנה כהנא שפירא והרב מרדכי אליהו זכר צדיקים לברכה, ויבלטו"א הרב שלמה משה עמאר, הרב אביגדור נבנצל ועוד גדולים.

גדולים אלו הם השורה הראשונה של הפוסקים בעם ישראל בדורות האחרונים!

מועצת הרבנות הראשית - מרא דאתרא

צריך להבין עוד דבר מאד משמעותי, שלימד אותנו הרב נבנצל, והוא שבענייני הלכה כל אדם צריך להישמע למרא דאתרא שלו, אבל בענייני כלל ישראל יש מרא דאתרא ברור אחד. ישנה בא"י (מיסוד מרן הרב זצ"ל) מועצת הרבנות הראשית, שהיא המרא דאתרא בענייני כלל ישראל (ואין זה משנה אם חבריה הם ציוניים או חרדיים) ולה צריכים להישמע. הרבנות הראשית לישראל בכל דורותיה אסרה לעלות להר הבית.

דברתי אמש עם ראש ישיבת מרכז הרב - הרב יעקב שפירא שליט"א, בנו של גאון ישראל הרב אברהם שפירא זצ"ל בעניין. הוא סיפר לי שבפעם האחרונה שאביו בא לעצרת ההודאה של יום ירושלים הוא דיבר על איסור העליה להר הבית. לאחר מכן מצאתי את הדברים כתובים והם כאן לפני. וכך אמר ר' אברום: "פשוט וברור, כי ע"פ ההלכה אסור להיכנס לתחומי הר הבית, ולא מפני שאין המקום ברשותינו, אלא מפאת הציווי הגדול והעמוק של 'מורא מקדש', 'לא מן המקדש אתה ירא אלא ממני שציווה על כך'. וכך הורה מרן הרב זצ"ל לחזור על היסוד הזה. וכך הוחלט מאז מקדם ע"י גדולי ישראל, והרבנות הראשית לישראל. ופלא איך מעודדים יהודי לעלות להר הבית, אל לנו לשנות כהוא זה בעניין הלכה זו, ממה שנהגו בכל הדורות בנוגע לשמירת קדושת המקום. וכשם שקיבלו שכר על הדרישה כך יקבלו שכר על הפרישה".

עוד סיפר לי הרב יעקב שפירא שליט"א, ואחר כך מצאתי את הדברים כתובים, שאבא שלו אמר לו שהביאו לרצ"ה מפות כדי שיפסוק להיכן בהר אפשר להכנס ולהיכן אסור, ואמר להם הרצ"ה ביידיש: "נוך אשטיקלע כרת, נוך אשטיקלע כרת" - עוד חתיכת כרת, ועוד חתיכת כרת. ואף שמעתי שהרצ"ה זצ"ל התבטא: "בעניין הר הבית, אנו נטורי קרתא".

קדושת הזמן וקדושת המקום

אמר לי אמש ראש ישיבה חשוב, שקשה לנו להבין במה אנו עוסקים, מכיון שבשונה מקדושת הזמן שאנו רגילים לה, איננו רגילים בקדושת המקום. הרי בן תורה לא יעז להיכנס לספק של ספק בנוגע לזמן כניסת שבת שיש בה חיוב מיתה או בנוגע לכניסת יום הכפורים שיש בו חיוב כרת. לעומת זאת, בעניינים הנוגעים בקדושת המקום איננו רגילים, הרי למשל בעניין טלטול ארבע אמות ברשות הרבים בשבת רגילים לפסוק

יש לחלק בין ארץ ישראל וירושלים לבין מקום המקדש. כך מקובל בידינו מהגר"א בספר קול התור (ו, ב): "חובתנו בעבודת בניין ירושלים בכל האמצעים של ירושה בחזקה תרתי משמע", גם בכח, אך זאת "עד בנין בית המקדש", זה שייך לריבונו של עולם

כשיטה המקילה, הנוהגת ברוב ישראל, שבמקום שיש עירוב אין איסור טלטול ארבע אמות. על כן ישנם אנשים העושים את נושא הכניסה להר הבית, שיש בו ספק כרת, לדיון הלכתי פתוח שיש בו מקום לשיטות שונות. הרי בוודאי שיש מחלוקות במיקומו של מקום המקדש, ומתוך כך יש ספקות על מיקום הקדושה של מחנה שכינה, שכניסה אליו מחייבת כרת באופן נחרץ, ומכיוון שכך, כיצד אפשר לא להיזהר בדבר?

חמור מכך, אלו הנכנסים להר באופן המותר לדעתם, גורמים ליהודים שלא שואלים רב, ולא טובלים, לעבור על איסורי כרת גמורים. כיצד אפשרי הדבר בעיניהם?!

וכך אמר הגר"א שפירא זצ"ל בהזדמנות אחרת: "האיסור על הכניסה להר הבית נובע מהעדר הידיעה בדבר מקומם המדויק של המקדש וקודש הקודשים, והחשש שמא יהודים שלא יטהרו יכנסו לתחומים אסורים אלה".

חילוק בין כל ארץ ישראל לבין מקום המקדש

יש האומרים שגם הרבנים לפני השואה אמרו לא לעלות לארץ וזה גרם את השואה, ובדומה לזה בעניין אין לשמוע לרבנים המתנגדים לכניסה להר הבית. בוודאי שיש למחות כנגד האמירות הללו. כפי שלימדונו רבותינו, ישנו חילוק גדול בין הדברים, ואני רוצה להבהיר אותו.

ישנו מאמר של הרצי"ה שנקרא 'מאחר כתלנו', שיש ללמוד אותו. תורף המאמר הוא, **שיש לחלק בין ארץ ישראל וירושלים לבין מקום המקדש**. כך מקובל בידינו מהגר"א בספר קול התור (ו, ב): "חובתנו בעבודת בניין ירושלים בכל האמצעים של ירושה בחזקה תרתי משמע", גם בכח, אך זאת **"עד בנין בית המקדש"**, זה שייך לריבונו של עולם.

כשהרב זצ"ל הופיע לפני ועדה בעניין הכותל, הוא נשאל שם ע"י חוקר בריטי בעניין הר הבית. ענה לו הרב זצ"ל שהר הבית קדוש ואנו זקוקים לטהרה מיוחדת, **והטהרה הזו תבוא רק בידי שמים**. שאלו אותו: האם אתה מתכוון, כבוד הרב, שהיהודים לא יעלו להר הבית? והוא ענה: זה מנהגנו, בייחוד של היהודים הזהירים במצוות. הדברים אז היו פשוטים.

פגיעה בבית קודשנו

באגרת תרע"ז מתייחס הרב זצ"ל לעלייתו של הברון רוטשילד להר הבית וכותב על כך: "פגימה אחת בקדושת מקום בית חיינו עולה לנו על כל מיליונים של ישובים מעשיים, וה' הטוב יכפר". בוודאי שרוטשילד זכאי לשכר רב על כל מה שעשה, אבל אם הוא פוגע בנשמה של עם ישראל, לא שווה לנו כל בנין הארץ. אם הוא עולה להר הבית עדיף שלא יבנה לנו ישובים ולא יסייע בבניין הארץ.

ההרחקה מורה על כבוד וקירוב

צריך להבין שהרגשה של קרבה רבה מדי למקדש היא זלזול, כשם שאם חתן אינו נזהר בכלתו קודם הנישואין, זו פגיעה בכל הבית שלהם. קרבה במקום ובזמן שבהם הקרבה אינה מותרת היא זלזול בקדושה של הזוגיות חלילה. להיפך - מי שעומד מרחוק בחרדת קודש הוא המכבד באמת. על כן אנו עומדים מרחוק, ולא עולים להר הבית משום מורא מקדש, משום מי ששיכן שמו במקום הגדול והקדוש הזה.

כידוע, הרבה מגדולי ישראל, וביניהם רבי שמואל סלנט, הרב זצ"ל והרצי"ה זצ"ל, נזהרו מלהכניס את אצבעותיהם לבין אבני הכותל. יותר מכך, מי שיעמוד אחר מורינו הרב נבנצל כשהוא מתפלל בכותל, יראה שהוא לעולם אינו מתקרב אל הכותל אלא שומר על מרחק של כמה מטרים ממנו, בגלל השיפוע של האבנים כידוע. המורא והזהירות מראים על כבוד, המרחק מראה על האהבה והיראה. הריחוק של היראה הוא ריחוק של אהבה.

מרחיקים את הגאולה

כאשר נשאל הרב מרדכי אליהו זצ"ל על היוזמה לעליה המונית להר הבית, הוא אמר: "אין כיום שום רב בעולם שיכול להתיר עליה להר הבית או לכל רצועה מסוימת בכל ההר, מדובר במעשה חמור מאד שיכול להביא לחורבן הבית ולא לבנייתו". הוא אומר שיש מקום לדון לעניין מי שנצרך לעלות מטעמי ביטחון, אבל היעלה על הדעת לעלות סתם כך?! עוד הוא כותב על רבנים שעלו להר הבית: "איש מהם לא שאל את דעתי, ולו היו עושים כן הייתי אומר להם שהם טועים ומטעים".

**המורא והזהירות מראים על כבוד,
המרחק מראה על האהבה והיראה**

יהודי אחד בא לשאול אותי בענייני חציצה, והבנתי משאלתו שבכוונתו להכנס להר הבית. אמרתי לו: אני לא מבין בענייני חציצה, לך לרב נבנצל. שאל אותו יהודי את הרב נבנצל, והרב נבנצל החזיר לו בשאלה: למה אתה רוצה לעלות? ענה היהודי: אני רוצה לקרב את הגאולה. אמר לו הרב נבנצל: תאמין לי שאתה מרחיק את הגאולה ולא מקרב אותה.

בודאי שאנו קרובים יותר ויותר לקץ הימים, לקץ הגאולה האמתית. צריך רק לנסוע מתל אביב לירושלים פעמיים בהפרש של שבוע ולראות שתל אביב הולכת ומתחברת לירושלים, את הכבישים ומסילת הרכבת המחברים את אזור "המרכז" עם ירושלים מרכז העולם. כל זה אינו רק בכדי שעוד שנה-שנתיים יהודי שירצה להתפלל ערבית בכותל יוכל להגיע לשם תוך שעה,

אלא בכדי שיהודים יבואו ויעלו להר ה' בהיתר, יעלו לרגל בשלושת הרגלים. אבל אין זה אומר שצריך לעשות מעשה שעלול לפגוע בתהליך גאולתנו. אדרבא, עלינו להמשיך לשמוע בקול רבותינו.

הדרך לקירוב הגאולה

ואם ישאל מישהו, מה בכל זאת מוטל עלינו לעשות? בכדי להשיב לשאלה זו יש ללמוד את ספר הכוזרי. מי שלא לומד כוזרי מפסיד בבניין נפשו, לא יתכן שבחור מסיים את הישיבה ולא עבר לפחות פעם אחת על כל הכוזרי. בעניין מה

שמוטל עלינו לעשות השיב ר' יהודה הלוי (מאמר

ה אות כז): "ירושלים לא תבנה עד שיכספו אליה בני ישראל תכלית הכסף", בית המקדש ייבנה כאשר הכיסופים אליו יהיו בלבבות. אם את ירושלים בונים ברכבות, את בית המקדש בונים בלבבות. צריכים אנו לבנות בתוכנו את העניין של הכמיהה למקדש. מי שאכפת לו צריך להתחזק בתפילה, לבקש ביתר כוונה "ולירושלים עירך ברחמים תשוב", לכוון בברכת "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח"

בית המקדש ייבנה כאשר הכיסופים אליו יהיו בלבבות. צריכים אנו לבנות בתוכנו את העניין של הכמיהה למקדש. מי שאכפת לו צריך להתחזק בתפילה, לבקש ביתר כוונה "ולירושלים עירך ברחמים תשוב", לכוון בברכת "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח"

המקדש - הרי זה דבר נפלא מאד. זו ציפייה אמיתית למקדש וזה מה שיקדם את בניין המקדש. זה מה שריבונו של עולם רוצה מאתנו בשלב זה.

זלזול בכותל המערבי

דבר אחרון, שהוא חשוב מאד, שכתוצאה מהדיון בעניין העלייה להר הבית נוצר קלקול גדול בעומק. קלקול זה מתבטא בזלזול בכותל המערבי, וזה חמור ביותר - זו פגיעה במקום קדשנו, שלא זזה ממנו שכינה (תנחומא שמות י'). זו פגיעה במקום שכל עם ישראל, על כל חלקיו בלי שום הבדל, נושא אליו את עיניו ונושא את תפילתו.

כשנשאל הרצי"ה בעניין הכותל, הוא אמר שהוא לא הולך לכותל בכל יום אלא רק כשיש צורך והרגשה.

ובמאמר 'מאחר כתלנו' (לנתיבות ישראל א) כתב הרצי"ה שנהג לדייק בכל מילה ומילה בדבריו: "האבנים האלה, שהיו פליטת הר ביתנו, הן לנו בקדושתן, ורוח אלוקים חיים מרחף עליהן ומחיה אותן, האבנים האלה לבבות הם לנו". "יש לבבות ויש לבבות, יש לבות אדם ויש לבות אבנים, יש אבנים ויש אבנים, יש אבני דומה ויש אבנים שהן לבבות". על יסוד דברים אלה חובר השיר 'הכותל', אשר כל מי שחי בארץ ישראל גדל עליו.

ישיבת הכותל ולא ישיבת הר-הבית

ישיבתנו תמשיך להיות ישיבת 'הכותל' ולא ישיבת הר-הבית, עד אשר יפוח היום ותתגלה עלינו שכינת עוזו. נמשיך להיות ישיבת הכותל, בע"ה נחזק את בניין הכותל בקדושתו ואת האחיזה

הישראלית בו, ונחזק גם כן את "הכותל המערבי הקטן"³ בעז"ה, שיש כאן המחזקים אותו, והחזקתו נזקפת הרבה לזכותה של ישיבת הכותל. כל זאת עד אשר נזכה לרוח הטהרה הרצויה ונוכל כולנו לעלות אל הר ה' בקדושה ובטהרה. **בינתיים, נתחזק בעיקרון שאמרנו בראשית דברינו, שהריחוק הוא המקרב את הציפייה ואת האהבה, כציפיית חתן לקראת כלה, עד אשר יוכל הוא לבוא אל כלתו בטהרה.** עד אז, הציפייה הולכת וגדלה, וצריכים לעבוד עליה, שתהיה באיזון הנכון ובדרך הנכונה.

נזכה כולנו, בע"ה, באמת, לעבוד על הנקודה שאנחנו באמת מצפים לה וחותרים בה כל תפילה: "יהי רצון שייבנה בית המקדש במהרה בימינו", שלא רק מן השפה ולחוץ, ואז נוכל כולנו בשמחה גדולה לעלות ולשיר "והביאותים אל הר קדשי" (ישעיה נז, ז) כמנהג הישיבה במוצאי יום הכיפורים.

**"אין כיום רב בעולם שיכול
להתיר עלייה להר הבית.
צריך לקרוע קריעה שיהודים
שומרי תורה ומצוות
קוראים לעלייה
המונית להר הבית"**

הרב מרדכי אליהו זצ"ל
[ראיון לעיתונות]

3 מדובר על קטע נוסף של הכותל המערבי הנמצא כ-180 מטרים צפונה מרחבת התפילה הרגילה, ב"רובע המוסלמי". בחורי ישיבת הכותל נוהגים לבקר שם ולקיים שם תפילות.

רוממו ה' אלקינו והשתחוו להר קדשו

ר' אלימלך קליין

המצווה המוטלת עלינו בבירור ביחס למקדש, בכל ימות השנה ולכולי עלמא, היא מצוות מורא מקדש. הרמב"ם אף אומר כי ממצוות מורא המקדש נגזר איסור להיכנס להר הבית שלא לדבר מצווה (כלשונו בהלכות בית הבחירה ז, ב) או שלא לעניין מענייני העבודה (כלשונו בפירוש המשניות ברכות ט, ה).

בעקבות כך אף מצינו כמה מגדולי ישראל ששללו מכל וכל את העליה להר הבית בזמן הזה מכח מצוות מורא מקדש. כן כתב רבה של ירושלים, הג"ר בצלאל ז'ולטי זצ"ל, בספרו משנת יעבץ (ח"א, מז ה): "ולפי זה נמצא, שאפילו מי שטבל כדין ונטהר מטומאה היוצאת מגופו, ועלה להר הבית שלא לצורך מצוה, וכגון בזמן הזה שאין צורך מצוה לעלות להר הבית, שעובר בעשה דמורא מקדש".

וכן כתב הג"ר יחיאל מיכל טיקוצ'ינסקי זצ"ל בספרו עיר הקדש והמקדש (ח"ד פ"ג ענף ג ס"ק ב): "ובימינו שאין צורך מצוה להיכנס להר הבית - אסור להיכנס לשם בכל אופן, ואפילו קודם 'החיל', ואפילו בלי נעליים, ואפילו זה היודע בנפשו שהוא טהור מטומאה היוצאת מגוף, דגם עצם הכניסה שלא לצורך מצוה היא בכלל [אזהרת] מורא מקדש".

הכסף משנה כותב שמקור דברי הרמב"ם שאין נכנסים להר הבית מדין מורא מקדש הוא הגמרא במסכת מגילה (כח. כט.) העוסקת בזהירות בקדושת בית הכנסת, ומכל שכן שכך הדין בהר הבית. מדבריו יוצא שכל דיני הכבוד האמורים בבית הכנסת נכונים וביתר שאת לגבי הר הבית.

הגמרא שם אומרת: "תנו רבנן: בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש... ואין ניאותין בהם, ואין מטיילין בהם". דברים אלו נפסקו להלכה ברמב"ם (הלכות תפילה יא, ו) ובשו"ע (אורח חיים קנא, א). בפשטות פרוש המילה "נאותין" היא נהנים, ואם כן אסור להנות מבתי כנסת. רש"י מסביר שניאותין פירושו מתקשטים, והכסף משנה כותב: "שאם היה לאדם קוצר רוח לא ילך לבית הכנסת להרחיב לבו ולטייל". והמאירי (בית

אנשים ונשים מצטלמים במקומות שונים ברחבי ההר כשהם מנסים לתפוס את זוית הצילום הטובה ביותר. הדבר יוצר הרגשה כי המקום הקדוש משמש לא רק אתר מעניין לטייל בו אלא גם כתפאורה לתמונות

משנה כותב: "שאם היה לאדם קוצר רוח לא ילך לבית הכנסת להרחיב לבו ולטייל". והמאירי (בית

הבחירה מגילה כח): כתב: "ואין נאותין בהם כלומר כאדם המתיישב בה כעומד בביתו אלא שעומד בה באימה וכמי שבא להתפלל, ואין מטיילין בה ר"ל לילך בה מפנה לפנה דרך טיול".

כאמור לעיל, דברים אלו נכונים על אחת כמה וכמה ביחס להר הבית. וכן פסק הראש"ל הגר"ע יוסף (שו"ת יביע אומר ה יורה דעה סימן כו): **"אסור להכנס להר הבית דרך טיול בעלמא, שהרי אף לגבי בית הכנסת ובית המדרש שנינו בברייתא, אין מטיילין בהן, ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים וכו"**.

[וכמה רחוקים הדברים מן המצטייר מהתמונות שמפרסמים ארגונים התומכים בעליה הר הבית, בהם מצטלמים אנשים ונשים במקומות שונים ברחבי ההר כשהם מנסים לתפוס את זוית הצילום הטובה ביותר. הדבר יוצר הרגשה כי המקום הקדוש משמש לא רק אתר מעניין לטייל בו אלא גם כתפאורה לתמונות. ההתקשטות בנופי ההר והשימוש בו כדי להשיג תמונות יפות יותר, כאילו מדובר באתר צילומים, מזכירה את דברי רש"י על ההתקשטות במקום הקדוש. לא זו בלבד, אלא שבסרטון שפורסם בזמן האחרון, מוצעת העליה להר הבית כעוד סוג של פעילות לחופש הגדול. והלב מלא תמיהה - הרי ברור לכל אדם ישר שלא ראוי לנהוג כך בבית כנסת, וכל שכן בהר הקודש שבירושלים].

לגבי איסור הכניסה לכל רחבי ההר משום מורא מקדש, כותב מרן הרב קוק זצ"ל (משפט כהן סימן

צו) **שהמורא מדברים מיוחדים בקדושתם מתקיים בעיקר באמצעות ריחוק**. המורא אינו רק חשש וזהירות מעונש, אלא הוא יחס של רוממות שיש לבנות כלפי דברים קדושים.

המורא מדברים מיוחדים בקדושתם מתקיים בעיקר באמצעות ריחוק. המורא אינו רק חשש וזהירות מעונש, אלא הוא יחס של רוממות שיש לבנות כלפי דברים קדושים

כסמך לדבריו מביא מרן הרב את דברי ספר החינוך (מצוה קפד): **"שלא יכנסו הכהנים בכל עת במקדש וכל שכן זרים - שלא יכנסו הכהנים בכל עת אל המקדש, אלא בעת העבודה, שנאמר (ויקרא טז, ב) 'ואל יבא בכל**

עת'. ויזהיר בכאן כהן גדול מהכנס בבית קדש הקדשים, ואפילו ביום הכיפורים, אלא בזמן העבודה, וכן יכנס באזהרה כהן הדיוט מהכנס בהיכל כל השנה אלא בזמן העבודה. ויהיה ביאור ענין המניעה לומר שכל כהן לא יכנס במקום שהוא ראוי אלא בזמן שהוא ראוי להכנס בו, דהיינו בשעת עבודה". במקום אחר (מצוה קח) כותב ספר החינוך: **"משרשי מצוה זו (- איסור סיכת זר בשמן המשחה) גם כן להגדלת הבית וכל אשר בו, ולכן אין ראוי להדיוטות להשתמש באותו השמן הנכבד שבבית רק הנבחרים בעם לבד שהם כהנים ומלכים, ובכן בהמנע ההמון ממנו ייקר בעיניהם עד מאד ויתאזו אליו, כי גודל ערך הדברים בלב רוב בני אדם לפי מיעוט המצאם אצלם"**.

כמו כן מביא הרב את דברי הרמב"ם (מורה הנבוכים ג, מז): **"כבר בארנו שהכונה כולה היתה במקדש להתחדש בו התפעלות לבא אליו ושיירא ויפחד, כאמרו 'את מקדשי תיראו'". ראשית מדגיש הרמב"ם שהיראה מן המקדש איננה דבר צדדי, אלא היא עומדת בבסיס היחס למקדש. רק**

באמצעות היראה יכול האדם לקבל את ההשפעה הנכונה של המקדש, כפי שמבאר הרמב"ם במקום אחר (שם, מה): "וכבר ידעת חזוק התורה באמונת גדולת המקדש ויראתו, עד שיגיע לאדם מדת הענוה והחמלה ורכות הלבב כשיראהו, ואמר 'מקדשי תיראו', וסמכו בשמירת שבת לחזק יראת המקדש".

ממשיך הרמב"ם ואומר שתנאי הכרחי לקיום היראה הוא שמירה על המרחק: "וכל דבר נכבד כשיתמיד האדם לראותו, יחסר מה שבנפש ממנו וימעט מה שהיה מגיע בגללו מן ההתפעלות, כבר העירו החכמים ז"ל על זה הענין ואמרו שאין טוב להכנס למקדש בכל עת שירצה, וסמכו זה לאמרו 'הוקר רגלך מבית רעך'. בעוד מצוות מורא רגילות - מורא אב ואם, מורא תלמידי חכמים - מתקיימות תוך קשר עם נושא המורא, בגלל קדושתו היתירה של המקדש המורא ממנו מתקיים על ידי ריחוק.

בהמשך מבאר הרמב"ם שכל הדינים הרבים של טומאה וטהרה נועדו לצמצם את האפשרות של כניסה למקדש, כדי לשמור על יחס היראה:

"ומפני שהיתה זאת הכונה, הזהיר השם יתברך הטמאים מהכנס למקדש עם רוב מיני הטומאות, עד שכמעט שלא תמצא אדם טהור רק מעטים, כי אם ינצל ממגע נבלה לא ינצל ממגע אחד משמנה שרצים הנופלים תמיד בבתים ובמאכלים ובמשקים, והרבה פעמים ירמסם האדם דרך הליכתו, ואם ינצל מזה לא ינצל ממגע נדה או זבה או זב או מצורע או משכבם... ויהיה זה כולו סבה להתרחק מן המקדש ושלא ידרכו בו בכל עת, וכבר ידעת אמרם אין אדם נכנס לעזרה לעבודה ואפילו טהור עד שהוא טובל. באלו הפעולות תתמיד היראה ויגיע ההתפעלות המביא לכניעה המכוונת". ההקפדה על דיני טומאה וטהרה מצמצמת מאוד את האפשרות להכנס למקדש, והדבר נעשה בכוונת מכוון על מנת למנוע הגסת דעת במקדש.

בהקשר זה מציין הרב זצ"ל גם את דברי רבנו סעדיה גאון (אמונות ודעות ג, ב): "ומתועלות הטומאה והטהרה, שיכנע האדם מעצמו ומבשרו, ושתיקר בעיניו התפלה אחר שפסק ממנה ימים, ושייקר בעיניו הקודש והמקדש אחר שנמנע ממנו ימים, ושישיב לבו ליראת שמים".

מצוות המורא קיימת לא רק בבית המקדש עצמו אלא גם בכל מרחב הר הבית (ואפילו מעבר לו). מדברי הרמב"ם עולה, כי אף אם מצד דיני טומאה וטהרה היה ניתן להכנס להר (דבר שלפי רוב הפוסקים אינו נכון בימינו), לא ראוי לעלות להר ובוודאי שלא לעודד עליות המוניות אליו. הלא בכל ריבוי המצוות והאיסורים הרבים הקשורים בטומאה ובטהרה טמונה המגמה לצמצם עד מאוד את אפשרות הכניסה להר הבית.

אם רוצים אנו להקשיב לרצון ה', עדיף שנקפיד על מורא המקדש ונוקיר את רגלינו ממקום הקודש.

מורא המקדש אינו שלילה של יחס אליו חלילה, כי אם בניית יחס של רוממות ונשגבות. הרי גם אל הקדוש ברוך הוא עצמו מתייחסים אנו דווקא באמצעות אי-הגשמה, ומאמינים אנו שאלו המנסים לשוות לו דמות ממשית כדי להגדיל את נוכחותו בעולמם כופרים בעיקר

מורא המקדש אינו שלילה של יחס אליו חלילה, כי אם בניית יחס של רוממות ונשגבות. כך היא צורת ההתייחסות אל דברים נשגבים ועליונים. הרי גם אל הקדוש ברוך הוא עצמו מתייחסים אנו דווקא באמצעות אי-הגשמה, ומאמינים אנו שאלו המנסים לשוות לו דמות ממשית כדי להגדיל את נוכחותו בעולמם כופרים בעיקר. באותה מידה, היראה מן המקדש איננה בריחה ממנו אלא היא היחס הנכון אליו מתוך התפיסה הנכונה של קדושתו.

נחתום באגרת של מרן הרב זצ"ל (נדפסה בקובץ זכרון ראי"ה עמ' קעג ובספר כותלנו עמ' 220):

"מה שאין אנחנו נכנסים לפניו מן הכותל הוא לא מפני מיעוט זכויותינו ומיעוט קישורינו אל המקום הקדוש הזה, אלא מפני רוב הקישור שלנו אליו ואל רוממות קדושתו, מפני שאנו מכירים, שכמו אז בעת שהיה בית־מקדשנו על מכוננו, כך גם עתה הוא מלא כבוד ד' אלוקי ישראל וקדושתו, ואין לנו עכשיו אלה האמצעים הדתיים שנוכל על ידם להכשיר את עצמנו להיות כל כך מוכנים להכנס במקום הקדוש והנכבד הזה, ואנו בטוחים בדבר ה' הנאמן שיבוא הזמן ויימצא לנו כל הדרוש להכשיר את עצמנו לעמוד במקום הקדוש הזה, שאנו מקושרים אליו בכל נפשנו ובכל חיי נשמתנו".

**"אסור לכל אדם
להיכנס לשטח [הר
הבית] כיוון שלא נתבררו
הגבולות של השטח
המקודש ואין לנו
טהרה בימינו
והוא מהאיסורים
החמורים הקיים עד
ביאת משיח צדקנו"**

הרב אברהם שפירא זצ"ל
[החלטת הרבנות הראשית התשמ"ו]

בסתר ההר

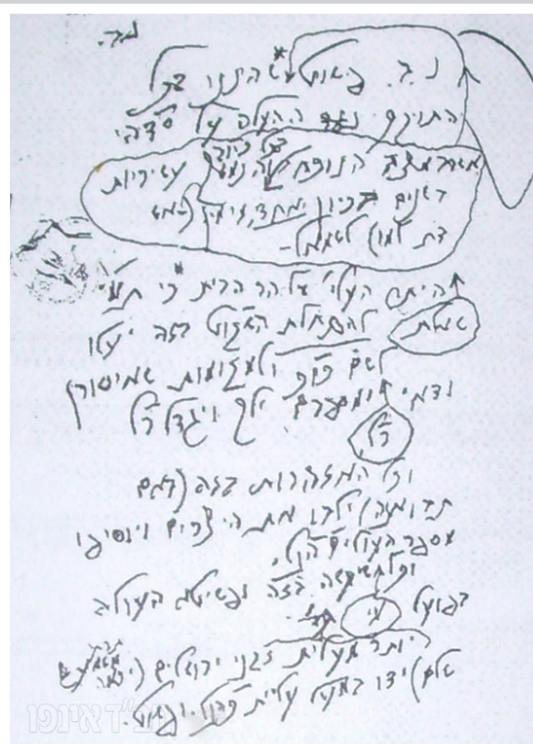
דעת כ"ק הרבי מליובאוויטש, רבי מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל, בענין כניסה להר הבית בזמן הזה

בניגוד לשמועות שונות בקשר לדעתו בנושא זה, אנו מביאים מספר שורות מכתב יד קדשו של הרבי זצ"ל, בהן הוא פורס את משנתו באופן חד ובהיר:

"נ.ב. פשוט אשר במצב הנוכחי, בכל כיוצ"ב והנמשך עשירות בשנים בכיון אחד, מימין (-אשדתלמו) לשמאל - שהנני בכל התוקף נגד ההעלאה על סדר היום [את] שאלת היתר העליה על הר הבית, כי תיכף ומיד להתחלת השקלא וטריא בזה - יעלו לשם כמה וכמה, ולמקומות שאיסורן ודאי, רחמנא ליצלן, ומספרם ילך ויגדל רחמנא ליצלן.

וכל האזהרות בזה (באם תבואנה) ילבו את היצרים ויוסיפו מספר העולים הנ"ל. וכל מי שיעשה בזה, ופשיטא העולה בפועל יותר מעלית זקני ירושלים (תרתי משמע: יראה שלם) - ידו במעל עליית כל הנ"ל. ופשוט".

קרדיט: חב"ד אינפו

דומה כי הדברים המפורשים הללו אינם מותירים כל מקום לפקפוק בנושא.

בענין הדרך הטובה ביותר לקרוב בנין בית המקדש כתב הרבי (מובא בגיליון בית חיינו מס' 99 עמ' 21):

"על פי תוה"ק - הלימוד בהלכות בנין ביהמ"ק - מעלה עליו הכתוב כאילו משתתף בבנינו, ואין בזה הגבלות, מה שאין כן בעלי' בהר הבית - צריך להיות ברור מקום המותר לעלי', אזכיר עה"צ להנ"ל".

תמיכה בארגון "מורא מקדש"

באנו בזאת לחזק את ידי ארגון 'מורא מקדש', הפועל למען שמירה על קדושת הר-הבית, ודואג שלא יהרסו העם לעלות אל הר ד' (במצבנו כיום) חלילה.

מצוה רבה לתרום להם, וזכות מצוה חשובה זו של מורא מקדש תעמוד לכל איש אשר ידבנו ליבו. ויזכה לראות בבנין בית המקדש על מכונו במהרה בימינו.

ובאנו על החתום: (לפי סדר הא-ב)

הרב מרדכי נגארי
רב העיר מעלה אדומים

הרב זלמן נחמיה גולדברג
בית הדין הגדול

הרב אביגדור נבנצאל
רב העיר העתיקה
בירושלים תובב"א

הרב עמיאל שטרנברג
ראש ישיבת הר-המור

הרב זלמן קורן
מחבר הספרים חצרות בית ה',
ועשו לי מקדש

הרב אברהם יצחק כלאב
אב"ד ירושלים תובב"א

הרב שלמה אבינר
ראש ישיבת עטרת ירושלים ורב
הישוב בית-אל

הרב ישעיהו מייטליס
רב העיר נהריה

הרב בן ציון אלגאזי
ראש מכון צורבא מרבנן
וראש בית המדרש בישיבת
ההסדר ברמת גן

הרב שלמה לוי
ראש כולל הלכה בישיבת הר
עציון וישיבת ההסדר קרית גת

הרב מיכה הלוי
רב העיר פתח תקוה

הרב ברוך וידר
ראש ישיבת הכותל

ארגון "מורא מקדש" הוקם ע"י אנשי תורה ואמונה, השואפים להביא לידי ביטוי והעצמה את דעת התורה הפשוטה, הברורה והמקובלת בדבר היחס הנכון אל מקום המקדש והר בית ד'. הארגון פועל לחזק ולבסס את ההבנה הישרה והמסורה לנו על ידי גדולי ישראל לאורך הדורות, והרבנות הראשית לדורותיה, כי הקשר האמיתי להדום רגליו והר קדשו של ד' אלקינו נוצר לא באמצעות פריצת גבולות קדושת הר הבית, אלא באמצעות בניית יחס של יראת רוממות כלפיו.

לפרטים ולתרומות:

lemoramikdash@gmail.com | 053-2418479

חשבון בנק: בנק 20, סניף 439, מס' חשבון 224880

בהעברה בנקאית יש לציין: "עבור מורא-מקדש"

לתרומות בכרטיס אשראי: <https://www.trumot.net/Forms.aspx?cr=300>